

FOTO: ZOLTAN KLUGER

HISTORISK: Undervisning i topografi hos den jødiske paramilitære organisasjonen Haganah i 1938.

ANMELDELSE

Ilan Pappe gir nødvendig bakgrunn for å forstå hva dagens konflikter handler om.

Kort og konsist

Få har bidratt så mye til å opplyse oss om Midtøsten som den israelske historikeren Ilan Pappe. Bak seg har han ei rekke bøker som regnes som internasjonale standardverk bygd på solide arkivstudier, og på ulike plattformer leverer han nye analyser og dagsaktuelle kommentarer. Med sin kritiske holdning til hjemlandet og støtte til den palestinske frigjøringskampen har han vært i eksil siden 2007, og leder nå European Centre for Palestine Studies ved Universitetet i Essex, England. Denne gang oppsummer han sin forskning i 15 korte kapitler, som i første rekke henvender seg til lesere som trenger mer innsikt i den historiske bakgrunnen for bosetterkolonialisme, krig og okkupasjon. Sjølv om framstillinga dermed blir sammentrengt, gjør det pedagogiske grepet og det tydelige språket at det er lett å følge med i resonnementene.

Et gjennomgangstema er at konflikten verken starta 7. oktober i 2023 eller ved delinga av det historiske Palestina og den store katastrofen (*nakba*) i 1948. Forfatteren går derfor tilbake til den tidlige sionismen ved slutten av 1800-tallet, og legger stor vekt på åpninga for jødisk innvandring under britisk styre fra 1920. Det er også en historie om motstand, som endte med at koloniherrene systematisk knuste det store opprøret (1936–1939) og forhåpningene om en palestinsk stat. Vi får deretter kapitler om både jødiske terrororganisasjoner og stormaktsspillet fram mot den til israelske staten i 1948. Pappe dokumenterer detaljert hvordan fordriving av palestinere og etnisk rensning er en følge av forestillingene om Stor-Israel som en gudgitt jødisk stat. Og de som måtte mene at det er uheldig å bruke betegnelsen «apartheid» om forholdene i Israel og i de okkuperte områdene, blir her tvunget til å tenke om igjen.

De siste tiåras historie er nok bedre kjent for mange, men sjelden er den framstilt så klart og konsist. Det gjelder ikke minst de kyniske manovrene under navnet Oslo 1 og Oslo 2, som la grunnlaget for en ny form for okkupasjon og – som vi nå er minnet på – ga Terje Rød-Larsen og Mona Juul en israelsk «fredspris». Også Hamas' angrep 7. oktober 2023 har sin bakgrunn, der Pappe viser til de dystre konsekvensene av vestlige stormakters motvilje mot å anerkjenne Gaza-valget i 2005. Han argumenterer også for at den israelske grunnmuren er i ferd med å slå sprekke, og at et stadig mer høyre-religiøst Netanyahu-regime derfor blir desto mer desperat i sine handlinger. Det er et bidrag til å forstå disse dagers opptrapping av bosettervolden på Vestbredden og krigen mot Iran.

Til tross for bokas mange fortrinn, er det synd å måtte vente så lenge på ei norsk oversetting. En svensk utgave kom samtidig med originalen i 2024, og i fjor kom den ut på dansk. Slik fanges ikke opp nye tapstall i krigen, styrking av de mest fanatiske høyre-religiøse strømningene i Israel, opptrapping av vold og jordokkupasjon på Vestbredden og den totale rasinga av livsgrunnlaget i Gaza. Dette kunne lett ha vært oppdatert gjennom et nytt for- eller etterord, der forfatteren hadde hatt mulighet til å trekke vekslar på sine nyeste bøker. Det gjelder ikke minst «Israel on the Brink» (2025).

I mellomtida har også andre bøker gitt utmerkede oversikter i et lett tilgjengelig språk, men Ilan Pappe er med sin bakgrunn en historiker som taler med seregen autoritet. Hans presise innføring kan derfor tjene som en døråpner for dem som vil dykke videre ned i et betydningsfullt forfatter-skap, men står også støtt på egne bein.

Tore Linné Eriksen
bokmagasinet@klassekampen.no

Knuts kviss

Knut Nærum spør hver lørdag, mest om bok.

- Hvem skrev «Rikka Gan» (1904)? Hjelp, kanskje: Jens Bjørneboe skrev den biografiske romanen «Drømmen og hjulet» om henne.
- Ett og samme ord mangler i tittelen på disse helt ekte bøkene, hvilket? «(...) flukt», «(...) himmel», «(...) jord», «(...) olje», «(...) sand», «(...) sommer».
- Hva er et annet ord, fra latin, for netthinne?
- Hva er dette? En rotvekst i skjermplantefamilien, vokser vilt i grøftekanter i Sør-Norge, ligner gulrot og persillerot, og høres litt ut som forfatteren av «Doktor Zhivago».
- Hva heter gruppa som har over en milliard Spotify-strømminger av låta 'Sucker', og fornavnet til en framtreffende norsk politiker i navnet sitt?
- Hva heter ubåtbasen i Tromsø, den som kosta Nato og norske skattebetalere fire milliarder kroner og som blei solgt til en privat investor for 38 millioner i 2013?
- Den første kvinnen på jorda, ifølge gresk mytologi. Nevnt i tittelen på en Ian Dury-låt. En planet i en påkosta filmserie. Hva er navnet?
- Hva heter siste bind i Jan Kjørestads Wergeland-trilogi?
- Hvilket land grenser til disse? Iran, Kina, Pakistan, Tadsjikistan, Turkmenistan og Usbekistan.
- Hva slags dyr fins som stor-, små-, ild-, berg-, grotte-, tråd- og kjempe-?
- Hvem har skrevet «Å leve med Shakespeare» og «De greske mytene»? Vedkommende er tidligere anmelder i ikke-kulturavisa Dagbladet og nå kulturkommentator i NRRK.
- Polet innfører flere plastflasker, men i mellomtida: En Helflaske vin rommer 0,75 liter, en Magnum det dobbelte. Men hvilken av disse er ikke en flaskestørrelse? Baltasar, Jeroboam, Jolteon, Metusalem, Nebukadnesar. Som så ofte før: Lett når du har oppdagat ukas mønster, som kan være vanskelig å oppdage.

Brett langs stiplet linje for å skjule svarene.

1. Ragnhild Jølsen.
2. Het. Kunne også tatt med «... desember», «... elskov», «... ferie», «... forfølgelse», «... kjærlighet», «... lengsel», «... magi», «... omfavne», «... november» og «... oktober».
3. Retina. Må ikke forveksles med den greske vinen retsina. Der er mange som har brennt seg på å forsøke å drikke øyene sine.
4. Pastinakk. Forfatteren: Bors Pasternak.
5. Jonas Brothers.
6. Olavsværn. Fjor stemte Stortinget med et Sp-forslag om å starte en prosess for å kjøpe basen tilbake. Synd, for staten hadde sikket fått en greit pris.
7. Pandora.
8. «Oppdagelsen».
9. Afghanistan. Mindre kjent: stam: Gamlastan, Stockholm. Som ligger midt i Salomander.
10. Inger Merete Hobbelstad.
11. Jofteon, så klart, som er en Pøke.
12. Jofteon, så klart, som er en Pøke.
11. Inger Merete Hobbelstad.
10. Salomander.
9. Afghanistan. Mindre kjent: stam: Gamlastan, Stockholm. Som ligger midt i Salomander.
8. «Oppdagelsen».
7. Pandora.
6. Olavsværn. Fjor stemte Stortinget med et Sp-forslag om å starte en prosess for å kjøpe basen tilbake. Synd, for staten hadde sikket fått en greit pris.

11–12 poeng: Fanger alle nå, fanger alle nå!

7–10 poeng: Jeg velger deg!

4–6 poeng: Champ in the making.

0–3 poeng: Team Rocket.